

přesně určeno. Rozhodnutí o této otázce nelze odkázati na pořad práva z toho důvodu, že až dosud bylo plněno výživné k ruce manželky jednotně, nejsouc pro každého z příjemců zvláště děleno. Rekursní soud také správně odůvodnil neúplnost provedeného šetření, jehož pro řádnou úpravu výživného pro nezletilé dítě jest nutně třeba.

Čís. 5769.

Náhrady škody na Pražské obci, ježto vadným košem připevněným ku stromu na ulici byla způsobena škoda na majetku, jest se domáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 17. února 1926, R I 87/26.)

Žalobce domáhal se žalobou na Pražské obci náhrady škody, ježto si poškodil šat, zachytiv o koš, vadně připevněný ke stromu na ulici. K námitce nepřipustnosti pořadu práva soud první stolice žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva. Důvody: Při posouzení otázky, zda pořad práva proti obci je přípustným, či nikoliv, dlužno nejdříve vzíti zřetel k tomu, z jakého důvodu se žalobce domáhá náhrady škody na žalované obci. Z obsahu žaloby, který jest dle §u 41 j. n. pro posouzení otázky přípustnosti pořadu práva rozhodným, jest patrné, že neodvozuje žalobce svůj náhradní nárok z veřejnoprávní povinnosti obce udržovati místní policii, nýbrž z opominutí žalované obce ve příčině řádného udržování košů a stromů na Václavském náměstí žalované obci do vlastnictví patřících. Jde tu tedy o povinnost rázu soukromoprávního a nestává se povinností veřejnoprávní tím, že koše ty jsou na veřejném statku ve správě obce. Takové nároky na náhradu škody sluší dle §u 1338 obč. zák. vyříditi pořadem práva. Také poslední odstavec judikátu čís. 229 plenární rozhodnutí bývalého rakouského nejvyššího soudu ze dne 1. června 1915, čís. 229/15 výslovně uvádí, že takové nároky na soukromoprávním důvodu spočívající pořadem práva uplatňovány býti mohou i proti obci. Když nejedná se zde o žalobu z důvodu zanedbání místní policie, pak odůvodňování prvního soudu, že dle §u 81 pražského statutu ze dne 27. dubna 1850, čís. 85 z. zák. do oboru policie čistotní patří také povinnost udržování oněch košíků a, že jest rázu veřejnoprávního, jest zcela nepřipadné. Také další vývody prvního soudce, opírající se o znění §u 37 čes. obec. zřízení a § 2 zák. ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n. jsou nesprávné, když § 27 cit. obec. zřízení pro město Prahu neplatí, ježto statut hlav. města Prahy takového ustanovení neobsahuje a ze znění § 2 zákona ze dne 6. února 1920, čís. 114 sb. z. a n. vyplývá pravý opak, než první soudce dovodil, totiž, že statut ten platí nyní i pro obce s hlav. městem Prahou sloučené. Mýlně tedy první soudce má za to, že žalobce měl si vydobýti nejprve administrativní nález o uznání povinnosti obce k náhradě, když § 37 č. obec. zřízení na tento případ neplatí, když jedná se o hlav. město Prahu a nelze pochybovati, že i o důvodu nároku žalobcova patří rozhodovati řádným soudům.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dlužno předem odkázati na důvody napadeného usnesení rekursního soudu, jenž nesprávné důvody prvního soudce správně vyvrátil. Co však se týče základní otázky, zda jde o náhradu škody ze zanedbání povinnosti veřejnoprávní, či soukromoprávní, sluší tuto velmi ožehavou a pochybnou otázku podrobně uvážiti. Obecní řád města Prahy rozeznává v § 78 působnost přirozenou a přenesenou, o přirozené pak praví, že zavírá v sobě vše, co se potřeb obce nejúžeji dotýče a v mezích jejích zúplna provésti se dá. V §u 79 pod nápisem a) »O přirozené působnosti obce« a pod titulem »Správa záležitostí obecních« se stanoví, že obec spravuje záležitosti, které se vztahují na svazek obecní, jakož i majetnost a statek vlastnický jí náležející, samostatně. Konečně stanoví se v §u 81 pod nápisem »Správa policie místní«, že obec má policii čistotní, pečuje o dláždění a zachování tříd a silnic, o osvětlení, o zachování a čištění hlavních trativodů, o zachování městských mostů, studnic a kašen, vodovodů, vykonává policii zdravotní, požární, tržní, stavební a třídni neb uliční, a činí policejní opatření k odvrácení nebezpečností nastávajícího osobě neb majetku povodní neb jinými příhodami živelními a jest při tom všem vázána dosavadními zákony a nařízeními. Dle §u 83 má policie státní obci při konání policie místní poskytovatí potřebnou pomoc, a naopak zase obec dle možností policii státní. To je vše, co jakkoli, sebe vzdálenější, může z oboru místní policie obce Pražské vztahováno býti na spornou otázku a dle toho bude tedy o ní dlužno souditi. Prve však třeba vyřídití stanovisko dovolací stížnosti, jež je jiné. K hořejším předpisům obecního řádu Pražského srovnati možno předpisy §u 27 a 28, zvláště čís. 1, 2, 3, 5 § 35 a § 59 ob. zřiz. pro Čechy, ač toto zde neplatí, nýbrž jen k lepšímu porozumění sloužití může, což platí také o samém §u 37 ob. zřiz. pro Čechy, jehož se dovolací stížnost úsilovně, ale zřejmým neprávem dovolává, neboť ani důvod, že obecní zřízení pro Čechy je zákon pozdější než obecní řád hlavního města Prahy, není místný, protože řád města Prahy jest zákon vyjimečný (privilegium), a pozdější ob. zřízení jako zákon všeobecný nemůže mu tedy derogovati. Také není správně, že obecní zřízení pro Čechy jest zákon rámcový, naopak jest provedením říšského zákona o základních pravidlech obecní správy ze dne 5. března 1862, čís. 18 ř. zák., jenž ovšem byl zákonem rámcovým, avšak byla z něho vyňata v čl. XXII města s vlastním statutem, a ostatně předpisu § 37 obecního zřízení pro Čechy vůbec neměl. Také není správně, že obec Pražská nevykonává vůbec místní policie a že tedy nemůže za vady v ní býti zodpovědna ani z důvodu veřejnoprávního ani soukromoprávního, neboť prý policii tu vykonává v Praze stát (státní policie), a možno prý tedy škody z její zanedbání domáhati se cestou administrativní proti státu. Pokud tato námitka čelí k odůvodnění nedostatku pasivní legitimace žalované obce, musí zůstatí mimo zřetel, protože nejde ještě o nárok sám, nýbrž jen o přípustnost pořadu práva; pokud však onen vývod sloužití má zároveň k odůvodnění námitky nepřípustnosti pořadu práva v poměru žalobce k obci, dlužno odvětiti, že ovšem v Praze jest státní

policie, avšak tím není obec sama z policie místní vyřazena, nýbrž pouze se o ni se státem dělí a náleží jí na pořad všecky ty funkce, jež shora v předpisech Šu 81 a násl. obecního řádu města Prahy vypočteny, kdežto jinak dle Šu 83 téhož řádu státní policie pouze nápomocna býti má. Policejní ředitelství zavedena byla místo dřívějších městských hejtmanství tak nazvaným nejv. rozhodnutím z 24. června 1852 a náleží dle statutu z 10. prosince 1850 k působnosti policejních úřadů vůbec mimo jiné i vyvíjeti preventivní činnost k zamezení nebezpečí hrozících právní existenci a blahu jak státu, tak jednotlivců, zejména též činiti opatření, by zabráněno bylo porušení osoby a majetku, třeba hrozilo od náhody nebo od úmyslné neb neúmyslné lidské činnosti. Oest. Rechtslexikon III. str. 654 vykládá to tak, že činnost ta v sobě zahrnuje (2) péči o bezpečnost osoby (3) péči o bezpečnost majetku, k oné pak že náleží dozor na všechna jednání a opomenutí, ohrožující život, zdraví a tělesnou bezpečnost obyvatel, což se děje mimo jiné i střežením ulic, a k druhé že náleží dozor na osoby cizímu majetku nebezpečné. Dle toho by byl souzený případ, kde nejde o porušení osoby, nýbrž o porušení majetku (oděvu) špatným zařízením uličního zřízení, z působnosti státní policie vyňat. Úkolem státních policejních úřadů podle zákona ze dne 16. března 1920, čís. 165 sb. z. a n., jímž vláda zmocněna zřizovati je do 5 let, jest pečovati o veřejnou bezpečnost a vnitřní klid, starati se o bezpečnost osob a majetku, udržovati veřejný řád a vésti v patrnosti obyvatelstvo i cizince, a převezmou úřady ty, pokud v jednotlivých případech nebude stanoven obor užší, dosavadní obor působnosti obecní v ohledu policie bezpečnostní. V podstatě to tedy tentýž obor působnosti, jaký náleží i státní policii Pražské, jejíž pravomoc při úpravě té byla zákonu vzorem. Poněvadž dle obecního zřízení pro Čechy obec má se starati o bezpečnost osob i majetku (§ 28 čís. 2), přechází dle hořejšího předpisu zákona péče ta na státní policejní úřad dle řečeného zákona v té které obci zřízený. Co však se týče obce Pražské, neobsahuje její obecní řád takového předpisu pro ni, protože tu právě policejní úřad, totiž městské hejtmanství, už existovalo, když obecní řád vydáván byl, a má, jak § 81 ob. řádu Pražského praví, starati se o bezpečnost osoby a majetku jen při nehodách živelních. Nicméně existuje shora předpis téhož Šu 81 ob. řádu Pražského, že obci náleží péče o policii uliční. Jestliže tedy souzený případ, t. j. dopuštění, že koše na kmenech uličních stromů jsou v takovém stavu, že se na nich roztrhne oděv kolemjdoucího, jenž jím na vylomeném z koše plechu uvázl, a tedy v takovém stavu, že by i poranění osoby nastati mohlo, bude otázkou, spadá-li nedopuštění těchto vad do péče o bezpečnost osoby a tedy do působnosti policie státní, či do péče o policii uliční, a tedy do policejní a tudíž veřejnoprávní působnosti obce, kde by pak ovšem pořad práva vyloučen byl. Zdali spadá do péče policie státní, netřeba zde rozhodovati, ježto stát není žalován, a ani rozhodovati nelze, by se po případě neprejudikovalo. Zbývá jen otázka policie uliční. Hledí-li se k tomu, jak praktikován byl § 37 ob. zřiz. pro Čechy, byla by ovšem věc dosti pochybná. Podle nálezů Budw. čís. 9260 a 9261 A, byl-li příslušným orgánům obecním nebezpečný stav silnice znám neb musil býti znám a ony se o odpomoc nepostaraly,

jest obec povinna náhradou za škodu tímto opomenutím vzešlou (jinak Budw. č. 6093 A) dle §u 37 obecního zřízení pro Čechy, a byl by tedy pořad práva do do důvodu náhrady škody vyloučen, i bylo by jen otázkou, zda vadný stav kovových košů na uličních stromech zakládá nebezpečný stav ulice. K tomu doložit dlužno, že vysázení stromovou alej náleží dle nálezu Budw. čís. 3645 k příslušnosti orgánů samosprávných, jak ostatně z §u 9 níže cit. zák. čís. 72/1884 ohledně alejí u neerárních silnic zřejmo. Dle toho by se mohlo souditi, že řádné udržování košů na stromech v uliční aleji (po případě v parku vedle veřejných cest) náleží k policii uliční, nároky ze zanedbání její tedy že nejsou nároky soukromoprávními. Nicméně Nejvyšší soud má za to, že dlužno hleděti na věc jinak. Obci pražské není nikde, ani v §u 81 ob. řádu jejího ani v jejím stavebním řádu ze dne 10. dubna 1886, čís. 40 z. zák. (§ 97) ani konečně v zákoně ze dne 2. prosince 1884, čís. 72 z. zák. o vysazování alejí, jenž se ostatně vztahuje jen na silnice a nikoli na ulice (§ 1) předepsáno, že má vysazovati aleje na náměstí a ulicích. Vysazuje-li je tedy, jest, byť snad to činila z důvodů esthetických a hygienických, a zůstává to vždy aktem soukromohospodářským, zrovna tak jako vysazuje-li alej nebo zřídí park osoba soukromá, která zpravidla rovněž bude míti k tomu motivy esthetické a hygienické, buď výlučně neb aspoň vedle motivů hospodářských (zištných). Ulice a náměstí jsou obecním statkem ve smyslu §u 288 obč. zák. určeným k obecnému upotřebování (jiný jest obecní statek ve smyslu §u 70 obecního zřízení pro Čechy, který spadá vlastně už pod obecní jmění ve smyslu poslední věty §u 288 obč. zák. arg. § 70 posl. odst. obecního zřízení pro Čechy a nyní zvláště zákon ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb.), a jestli že tedy obec na tomto svém statku předsevezme nějaké soukromohospodářské zařízení, může to býti posuzováno jen jako záležitost soukromoprávní, když se jí klade za vinu, že při zařízení tom neopatřila vše tak, jak býti mělo, aby nebezpečí úrazů ať osobních ať majetkových vyvarováno bylo.

Čís. 5770.

Propachtovatel, jenž jest i propachtovatelem i vlastníkem propachtované věci, jest oprávněn domáhati se na pachtýři vrácení věci jak žalobou z poměru pachtovního, tak žalobou vlastnickou. Je-li jen vlastníkem, nikoli též propachtovatelem, přísluší mu pouze žaloba vlastnická. Pokud dlužno ze stylisace žaloby souditi na to, že jde o žalobu vlastnickou, nepodléhající kratším lhůtám §u 575 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 17. února 1926, R I 100/26.)

V řízení o žalobě o vydání pozemku odmítl odvolací soud odvolání jako opožděné, ježto bylo podáno až po osmidenní lhůtě §u 575 c. ř. s.

Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, by pomina důvod, pro který odvolání jako opožděné odmítl, odvolání podle zákona vyřídil.